

SAMLET SAKSFRAMSTILLING

VURDERING AV GRUNNSKOLEN I MELHUS 2007

PS sak: 24/08	Utvalg Komite for liv og lære	Møtedato 08.04.2008
Arkivsak: 08/839	Saksbehandler: Egil Johannes Hauge	

Rådmannens forslag til vedtak:

Komite for liv og lære tar saken til orientering.

Behandling i Komite for liv og lære den 08.04.2008 sak 24/08

Innstillingen enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Komite for liv og lære tar saken til orientering.

Andre dokumenter i saken som ikke er vedlagt:

1. PS 38/07 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2006
2. PS 31/06 Vurdering av grunnskolen i Melhus 2005
3. PS 48/05 Helhetlig system for skolevurdering
4. PS 0050/04: Arbeid med helhetlig system for skolevurdering – hensikten med systemet, elevinspektørene
5. SKOLEVURDERING. Redegjørelse i forhold til pålegg fra Fylkesmannen. Bakgrunn og mandat for utvikling av et helhetlig system for skolevurdering i Melhus kommune m/vedlegg (03/01714-012).
6. LOV 1998-07-17 nr 61: Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa

Saksutredning:

Systemet for skolevurdering ble vedtatt av komité for Liv og lære 9.11.2005 i PS/sak 48/05. Hensikten med systemet er blant annet å sikre både det politiske og administrative nivå et tilstrekkelig grunnlag for vurdering av kvaliteten på opplæringstilbudet. Dette vil danne drøftingsgrunnlag for videre prioriteringer både politisk og administrativt. Innspill til ikke økonomiske mål for 2009 - 2012 behandles til høsten.

Undersøkelsene

Det er gjennomført en omfattende revidering av den nasjonale elevundersøkelsen fra 2006 til 2007. Dette innebærer at det er vanskelig å beskrive utviklingen over tid. Elevundersøkelsen

2008 vil kunne gi en bedre indikasjon i så måte. Når det gjelder spørsmålene rundt mobbing er det allikevel mulig å sammenligne da spørsmålene her ikke er særlig endret. Det er også interessant å se på dette med tanke på at seks av barneskolene gjennomfører et omfattende opplegg knyttet til mobbing; Zero.

Om lag 2000 foresatte ble invitert til å svare på foreldreundersøkelsen – av disse svarte 382, dvs. ca 19 %. Dette innebærer en liten økning fra 2006 men vurderes som for lav svarprosent til å kunne være representativt. Ved enkelte av skolene var svarprosenten i overkant av 30 % og helt opp til 40 %. For disse skolene vil resultatene være representative og meget nyttige.

Det ble i 2007 gjennomført nasjonale prøver innenfor områdene lesing, regning og engelsk lesing på 5. og 8. trinn. Sammen med eksamensresultatene gir disse en viss pekepinn mht læringsutbytte. Det er viktig å være oppmerksom på at de nasjonale prøvene kun "måler det de måler". Dvs. at de ikke kan benyttes for si noe om læringsutbyttet totalt sett.

Utdanningsdirektoratet har gjennomført en brukerevaluering av de nasjonale prøvene. Et flertall av lærerne og elevene mener at prøvene er egnet til å vise hvilke ferdigheter elevene har. Det bemerkes allikevel i rapportene at det på en del områder er delte oppfatninger rundt dem.

Elevundersøkelsen representerer et omfattende forskningsmateriale. I den nasjonale analysen er det gjennomført en serie regresjonsanalyser; blant annet når det gjelder sammenhengen mellom medvirkning og motivasjon. Det er da tatt utgangspunkt i et antatt kausalforhold mellom disse områdene og ulike "uavhengige" og "avhengige variabler" innenfor disse. Samlet sett viser analysen at en opplevelse av medvirkning virker positivt inn på motivasjonen for skolearbeidet (jf Deci og Ryan). Edward Deci hevder at høy indre motivasjon fører til optimal læring. Dette innebærer begrepsmessig læring og dypere forståelse av stoffet slik at tilegnede kunnskaper og ferdigheter kan brukes fleksibelt i nye situasjoner (Deci 1996).

Det er i den videre fremstilling tatt utgangspunkt i det nasjonale snittet mht sammenligninger.

Trivsel

Elevundersøkelsen viser at den største andelen av elevene trives "svært godt" eller "godt" på skolen, noe i underkant av 90 %. Dette er noe over det nasjonale snittet. Det er allikevel verd å merke at noe over 10 % svarer at de enten trives "ikke i det hele tatt, ikke noe særlig eller litt", sammen med sine medelever og i friminuttene. Andelen i Melhus kommune ligger her over snittet. Dette kan også ses i sammenheng med at en noe større andel i Melhus enn snittet svarer at de ikke har venner på skolen. Selv om dette utgjør en liten andel av elevene totalt sett vil det være viktig å følge opp dette. På den andre siden gir undersøkelsen inntrykk av at elevene generelt trives bedre med lærerne sine enn snittet nasjonalt. Lærerundersøkelsen viser at lærerne opplever elevenes trivsel som høy.

Motivasjon

Motivasjon er en nøkkelfaktor når det gjelder læring. Undersøkelsen måler motivasjon kvantitativt. Innenfor pedagogikken er dette temaet noe mer nyansert. Dette innebærer at det som vurderes her er styrken og ikke typen motivasjon.

Noe færre elever (78 %) enn snittet mener de får nok utfordringer. De trives noe bedre enn snittet med skolearbeidet. Når det gjelder hvilke fag elevene liker er det noe bekymringsfullt at engelsk og norsk faller dårligere ut enn snittet nasjonalt. Resultatene ser også ut til å stemme med hva elevene svarer når det gjelder opplevelsen av arbeidsmåtene i disse fagene (se læring).

Når det gjelder tilpasningen av opplæringen så vil det være positivt når et større antall svarer "verken lette eller vanskelige" mht hvordan de "opplever oppgaver". Eleven bør ha noe å strekke seg etter samtidig som oppgavene ikke blir "rutinearbeid". Resultatet for kommunen viser at et noe større antall (38 %) enn snittet nasjonalt svarer at de finner oppgavene "litt

vanskelige og svært vanskelige". Dette kan tyde på at det bør jobbes mer med tilpasning av opplæringen.

Læring

Elevene opplever "tavleundervisning, læreren snakker" som den dominerende arbeidsformen – ("flere ganger i uken", ca 90 %); samt det å jobbe alene (ca 80 %). Om lag 50 % opplever at "samtale/diskusjon" benyttes "flere ganger i uken". Lærerundersøkelsen viser at lærerne opplever dette annerledes på noen områder. Ca 70 % mener de benytter "tavleundervisning / læreren snakker" flere ganger i uken og nær 90 % mener de benytter "samtale / diskusjon" flere ganger i uken. Praktisk arbeid benyttes lite. Melhus kommune markerer seg ved en noe høyere andel jobbing to og to og gruppearbeid, samt noe mer prosjektarbeid. Resultatet kan tyde på at selv om det benyttes varierte arbeidsmetoder så bør det legges opp til en mer balansert bruk av disse når det gjelder hyppighet.

Når det gjelder fornøydhet med hvordan det jobbes med fagene ligger vi noenlunde jevnt med det nasjonale snittet. Det er allikevel verd å merke seg at engelsk og norsk hovedmål faller svakere ut, og matematikk og naturfag noe sterkere.

PC-bruk knyttet til skolearbeid er markert høyere både på skolen og hjemme sammenlignet med det nasjonale snittet. Over 70 % sier at PC er tilgjengelig enten svært ofte eller ofte. Det kan være at satsningen på utstyr har gitt resultater. Når det gjelder muligheten til å bruke annet læremateriell og tilgangen til skolebibliotek faller Melhus kommune markant svakere ut enn snittet nasjonalt.

Vurdering, veiledning

Når det gjelder ungdomsskolen viser undersøkelsen at vi ligger under snittet når det gjelder å informere elevene om krav og kompetansemål som stilles. Mer enn 25 % av elevene svarer at de ikke noen fag eller i svært få fag har lærere som har snakket om hva som kreves for å oppnå de ulike karakterene. Videre svarer 40 % av elevene at de enten ikke vet hva kompetansemål er eller at de ikke i noen eller svært få fag vet hva som kreves. Dette er over det nasjonale snittet. Når det gjelder hyppigheten på tilbakemelding til elevene så er denne noe under snittet både når det gjelder muntlig og skriftlig tilbakemelding.

Når det gjelder faglig støtte sier 45 % av elevene på både ungdomsskolen og barneskolen at de opplever at læreren gir støtte og faglig hjelp når de trenger det i "alle eller de fleste" fagene. Videre sier 1/3 av elevene at læreren gir støtte og faglig hjelp i mange av fagene når de trenger det. Hvilket er litt over det nasjonale snittet.

Ca 50 % av lærerne opplever tilrettelegning av læringsarbeidet som vanskelig.

Arbeidsmiljø

Mobbing:

Elevundersøkelsen gjennomført høsten 2006 viste at opp i mot 10 % av elevene opplevde at de ble mobbet "flere ganger i uken". Tilsvarende tall for 2007 viser noe i underkant av 5 % i uken. Andelen som ikke blir mobbet i det hele tatt ligger på 78 % mot 75 % for 2006. I tillegg viser lærerundersøkelsen at 100 % av lærerne sier at skolen har retningslinjer for håndtering av mobbing og opp i mot 100 % svarer at de følger disse. Selv om elevundersøkelsen er endret fra 2006 kan tallene tyde på en bedring. Tallene er også noe bedre enn det nasjonale snittet. Det er allikevel fortsatt oppimot 5 % av elevene som svarer at de mobbes flere ganger i uken. Over 20 % sier at de sjelden eller aldri pleier å si ifra hvis noen blir mobbet. Dette innebærer at det fortsatt må jobbes med å avdekke og hindre mobbing.

Klassemiljø:

Resultatene viser at elevene kun i liten grad opplever at de forstyrrer andre elever i klassen når de arbeider. Om lag 10 % oppgir at de gjør dette ofte eller alltid. Om lag 30 % av elevene sier

at de ofte eller alltid blir forstyrret av andre elever som lager bråk og uro i arbeidsøktene. Videre ser vi at nær halvparten av elevene sier at de av og til kommer for sent til timene. Det avdekkes videre en skjevhet i fordelingen av svarene på spørsmålet om lærerne må bruke mye tid på å få ro i klassen. Hele 40 % sier at dette skjer ofte eller alltid, mot nær 20 % som sier at dette skjer sjelden eller aldri. Melhus ligger noenlunde jevnt til litt over snittet nasjonalt. Resultatene innebærer at det fortsatt bør jobbes med klasseledelse og arbeidsmiljø.

Fysisk miljø

Elevene opplever det fysiske miljøet noe bedre i 2007 enn i 2006. Dette er i tråd med den nasjonale trenden. Melhus kommune kommer kanskje ut litt bedre enn snittet. Toaletter, garderober/dusj og inneluft peker seg fortsatt ut som de områdene elevene er minst fornøyd med. Det er også verd å merke seg at skolebiblioteket kommer svakere ut enn det nasjonale snittet. Dette gjenspeiler seg også når det gjelder hvordan elevene opplever skolebibliotekets tilgjengelighet. Her kommer Melhus kommune markant dårligere ut enn snittet nasjonalt. Dette understøttes også av lærerundersøkelsen som peker ut dusj, garderober, skolebibliotek og inneluft som de områdene hvor det er størst misnøye.

Medvirkning

Som nevnt innledningsvis er det sannsynliggjort en sammenheng mellom motivasjon og elevmedvirkning. Det vil da være interessant både å se hvordan elevene opplever dette og hvor viktig lærerne mener dette er.

Når det gjelder ungdomsskolen er utarbeiding av arbeidsplaner den aktiviteten elevene får være med minst på. Ca 60 % av elevene svarer at de ikke i noen fag er med å lage disse. Når det gjelder valg av oppgavetyper og arbeidsmåter svarer ca 30 % at dette skjer i mange fag. Ca 20 % svarer at dette ikke skjer i noen fag.

Når det gjelder elever både fra ungdomsskolen og barneskolen svarer ca 25 % av elevene at lærerne oppmuntrer til å være med å bestemme i mange fag, mens over 60 % sier dette skjer i svært få fag eller ikke i noen fag.

Lærerne finner viktigheten av medvirkning noe mindre enn snittet nasjonalt. Ca 50 % mener at dette er viktig eller svært viktig. De opplever også elevenes innflytelse og påvirkningskraft mht utforming av arbeidsplaner og vurdering som noe mindre enn snittet.

Det er rimelig å anta det fortsatt kan jobbes mer med bevisstgjøring knyttet til medvirkning både hos lærere og elever (jamf Deci 1996).

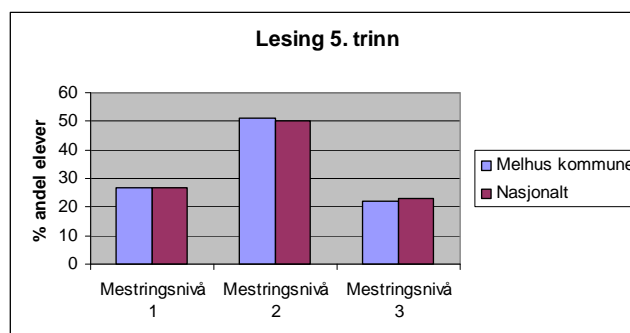
Om lag 60 % av elevene mener elevrådet gjør et godt arbeid. Noe over 50 % mener skolen ofte eller alltid hører på elevenes forslag. Ca 15 % mener skolen sjelden eller aldri gjør dette. Tendensen viser at Melhus ligger noe over snittet nasjonalt.

Faglig utbytte

Grunnskolepoeng 2006	
Melhus kommune	42,42
Gjn. nasjonalt	43,63
Gjn. komm.gr	43,12

de prøver, én skriftlig og én muntlig. Grunnskolepoeng er summen av elevenes karakterer i 11 fag. For

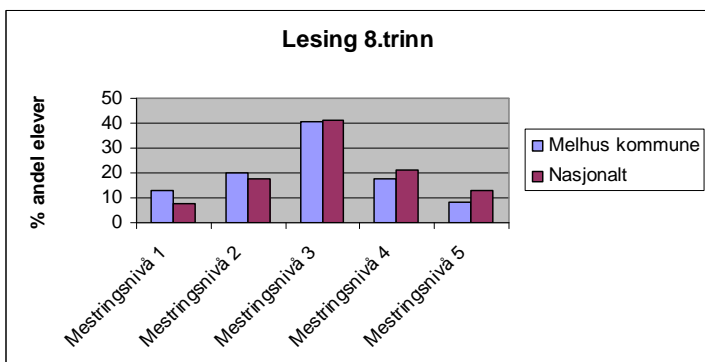
Det gis standpunktkarakterer i 11 obligatoriske fag ved avslutningen av den tiårige grunnskolen. Elevene vurderes på en karakterskala fra 1 til 6, der 6 er beste karakter. Elevene har også et tilvalgsfag der de kan velge om de vil ha karakter eller ikke. Standpunktkarakterene er ment å reflektere elevenes kompetanse ut fra målene i læreplanverket. Alle elever i grunnskolen skal opp til to avslutten

2006 ligger Melhus kommune under snittet både nasjonalt og i forhold til kommuner med tilsvarende skolestruktur (jmf. statistikk fra SSB). Resultatene for 2007 er per 27.3.2008 ennå ikke publisert. Resultatene fra eksamen harmonerer stort sett med standpunkt karakterene.

Det gjennomføres vurdering av leseferdighet for elever på 2. årstrinn. Kommunalt registreres antall elever med en eller flere delprøver under kritisk grense. I 2006 var 40 av 207 elever på dette trinnet registrert med en eller flere delprøver under kritisk grense. Tilsvarende tall for 2007 er 25 av 234 elever. Resultatet er bedre enn for 2006. Det foreligger ikke tilsvarende data nasjonalt.

De nasjonale prøvene (lesing, engelsk lesing, regning) viser at elevene i Melhus scorer noe over snittet, eller jevnt med snittet på 5. trinn. Når det gjelder 8. trinn så viser det seg at elevene ligger under snittet nasjonalt på alle prøvene.

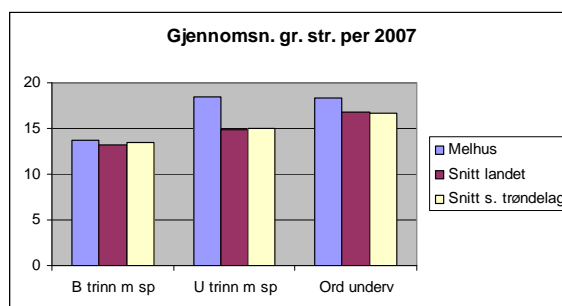
(Diagrammene viser andel elever i % på ulike mestringsnivå når det gjelder lesing. Det høyeste mestringsnivået er "3" for barneskolen og "5" for ungdomsskolen.) Det kan tyde på at en del av innsatsen bør rette seg mot 5.-7. trinn da prøvene på 8. trinn er en vurdering av grunnlaget opparbeidet

fra disse trinnene. Man kan kanskje se resultatene her i sammenheng med elevundersøkelsen mht motivasjon og læring for norsk og engelsk.

Ressurssituasjonen

Når det gjelder vurdering av ressurssituasjonen så hentes alle tall fra eller er beregnet på grunnlag av GSI (grunnskolenes informasjonssystem, målinger per 1.10.2007) og SSB.

Vurderingen av ressurssituasjonen baserer seg blant annet på følgende indikatorer; gjennomsnittlig gruppestørrelse, antall elever med spesialundervisning og antall elever per

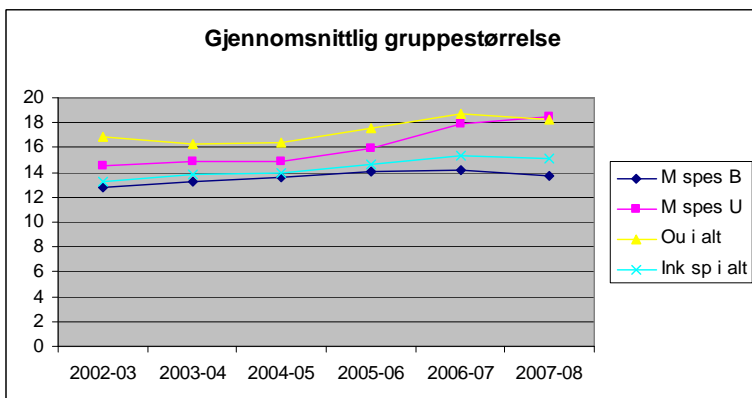

PC.

Elevtallet for 2007 viser ikke økning fra 2006. Gjennomsnittlig gruppestørrelse beregnes på grunnlag av antall undervisningstimer som legges ut totalt,

undervisningstimer som er forskriftsfestet og elevtallet. Dette registreres av alle kommuner. Tabellene viser gjennomsnittlig gruppestørrelse inklusive timer til spesialundervisning og gjennomsnittlig gruppestørrelse kun ift ordinære undervisningstimer. Jo større gruppestørrelse jo mindre ressurser benyttes til skole. Ressurssituasjonen er noe bedret totalt sett

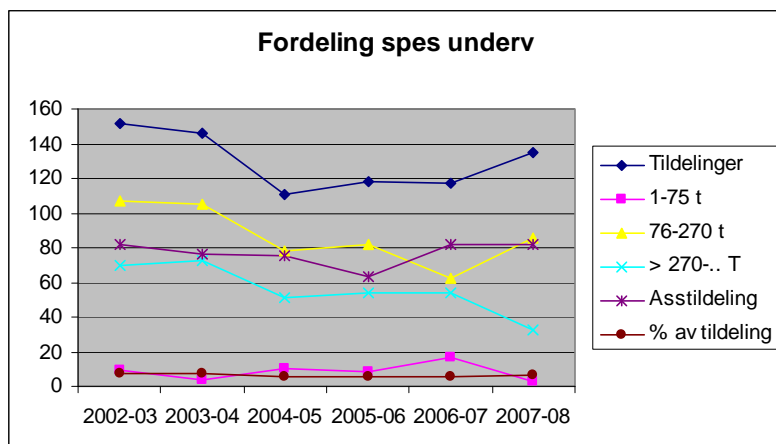
antall

sammenlignet med 2006. Skolene rapporterer allikevel om utfordringer knyttet til store grupper og muligheten til å kunne tilby et godt nok tilbud innenfor spesialundervisningen. Det er også et behov for å kunne dele inn i flere mindre grupper for å sikre et godt tilpasset undervisningstilbud.

Sammenlignet med det nasjonale snittet bruker Melhus kommune

mindre ressurser til ren undervisning i 2007. Ved budsjettbehandlingen for 2008 ble rammene økt noe.

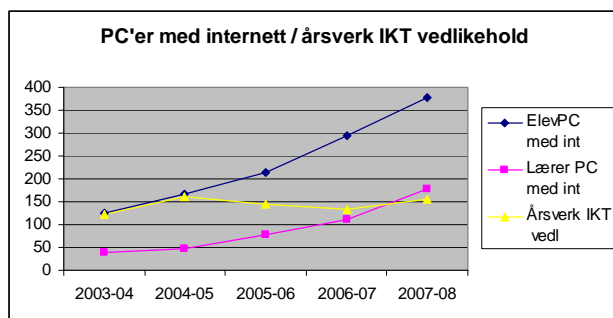

Antall elever med **spesialundervisningen** har endret seg siden 2002. Tabellen viser antall elever med enkeltvedtak fordelt på ulike timetallsfordelinger, samt antall tildelinger totalt (mørkeblått). Melhus har tradisjonelt ligget høyere enn landsgjennomsnittet og høyere enn sammenlignbare kommuner. Før 2002 var denne forskjellen enda større.

Fra skoleåret 2002/03 har det vært nedgang i antall enkeltvedtak, 2007 viser en oppgang. Nedgangen skyldes sannsynligvis to forhold. For det første har det sammenheng med måten spesialundervisningen legges opp på. Det legges blant annet større vekt på tilrettelagt opplæring. Det er også rimelig å anta at nedgangen har en sammenheng med ressursituasjonen. Det er videre verd å bemerke at selv om det totale antall elever med tildeling (enkeltvedtak) er økende i 2007 går timer som legges ut til spesialundervisning ned. Dette kan ses i sammenheng med minkende antall elever med stort behov for ressurser.

Skolene begynner å ha tilstrekkelig med PC utstyr. Antall elever per PC har gått ned. Sammenlignet med det nasjonale snittet har Melhus kommune allikevel fortsatt et noe høyere antall elever per PC (5,6) enn det nasjonale snittet (4,2). Når det gjelder lærerdekingen så begynner denne også å bli meget god. Det er en utfordring organisatorisk og utstyrmessig for ungdomsskolene at alle eksamener og følgelig tentamener forutsetter bruk av PC.

Elektroniske læringsplattformen er tatt i bruk av alle skoler. Bruken av denne varierer en del mellom skolene. Elevundersøkelsen viser at PC benyttes i større grad enn snittet nasjonalt til

skolebruk både på skolen og hjemme. Selv om elevundersøkelsen er endret siden 2006 er det rimelig å anta at dette viser en økning i bruken siden 2006. Økningen har sannsynligvis en sammenheng med den bedre utstyrssituasjonen. Andel årsverk til vedlikehold er ikke økt hos skolene. For IKT sentralt er det avsatt ressurser til å håndtere den kraftige økningen i antall PC'er. Tatt i betraktningen de

forutsetningene læreplaner og eksamen legger til grunn når det gjelder bruk av PC, internett mv vil det være viktig å sikre alle at elever får høye digitale ferdigheter.

Vurdering:

Rådmannen vurderer på grunnlag av ovennevnte følgende områder som sentrale for grunnskolen i Melhus:

- Tiltak knyttet til arbeidet mot mobbingen ser ut til å ha hatt virkning. Dette vurderes som meget positivt. Det må allikevel jobbes kontinuerlig med dette området både mht avdekking og hindring.
- Resultatene kan tyde på at det må jobbes mer med tilpasning av undervisningen. Det er et mål at elevene opplever oppgavene slik at de både har noe å strekke seg etter og heller ikke for enkle. Dvs kunne sikre både mestring og ny læring.
- Ovennevnte bør ses i sammenheng med veiledning og vurdering. Resultatene kan tyde på at det er behov for mer systematisk vurderingsarbeid. Elevene bør få vite mer tydelig hva som kreves for å nå de ulike kompetansemålene og hyppigere tilbakemelding på hvordan de ligger an.
- Resultatene for elevmedvirkning vurderes ikke som tilfredsstillende. Selv om tendensen er positiv mht elevrådet er det fortsatt utfordringer når det gjelder elevenes aktive deltagelse i egen "arbeidssituasjon". Graden av medvirkning må tilpasses modning og alder.
- Antall elever under kritisk grense lesing 2. trinn har gått ned. Dette vurderes som positivt. Derimot er resultatene fra de nasjonale prøvene bekymringsfulle. Dette gjelder særlig prøvene på 8. trinn hvor vi ligger under snittet nasjonalt på alle prøvene. Rådmannen vurderer sistnevnte som et sentralt område som alle skolene vil følge opp.
- Ressurssituasjonen for grunnskolen i 2007 var noe bedre sammenlignet med 2006. Situasjonen vurderes allikevel som "stram". Gruppestørrelsen er større enn det nasjonale snittet både for barnetrinnet og ungdomstrinnet. I tillegg kommer at det legges færre timer til spesialundervisning selv om antall enkeltvedtak øker. Selv om dette sannsynligvis har sammenheng med nedgangen i sterkt ressurskrevende elever anbefales det at det følges nøye med å sikre at elevene får dekt sine behov ift lovverket. Behovet for å legge til rette for bedre tilpasning av undervisningen tilsier også et økt behov for ressurser. Det er også noe bekymringsfullt at resultatene både fra 2006 og 2007 viser at opplevelsen av tilfredsstillende tilgang til læremateriell og skolebibliotek er så vidt markant under det nasjonale snittet.